

Vlastivědné zprávy

z Adamova a okolí

Ročník IX.

Prosinec 1965.

COH
Číslo 4.

Motto :

Všem, kteří čtouce vidí a neb slyšeti budou, pozdravení !

Gregor Mendel a náš kraj

V době, kdy probíhaly letos v Brně a v Praze od 4. - 11.8. velké mezinárodní vzpomínkové oslavy "G.Mendel "Memorial Symposium", pořádané Československou akademií věd ve spolupráci s UNESCO pod záštitou Československé vlády, na paměť centenaria Mendlových objevů a stanovení zákonů dědičnosti (1865), nebylo bezvýznamné zmínit se i u nás o dvou drobnostech, vizících jméno Mendlovo k našemu kraji. Gregor Mendel, prelát starobrněnského augustiniánského kláštera, navštívil v polovici srpna r.1882 spolu s novoříšským prelátem Antonínem Hauberem (1869-1892) blanenského faráře a spisovatele Peregrina Obdržálka (1825-1891) a škoda, že žádný farní zápis neprozrazuje nic bližšího o této vzácné návštěvě.

Stejně důležitá pro historii mendelismu je i druhá zmínka. Na blízkém Vranově bydlel dlouhou dobu předčasně zesnulý botanik Doc. Dr. Josef Jedlička (nar.11.5.1912 v Brně, zesnul 7.12.1959 také v Brně). Absolvent první reálky a žák Masarykovy university, odkud nejvíce vzpomínal na přednášky a cvičení Dr. Širjajeva, byl za protektorátu dělníkem, od r. 1945 pak asistentem botanického ústavu brněnské university, kde se habilitoval r.1949. Jedlička byl botanický entusiast, jeho rozsáhlá publikační činnost se týkala oboru bryologie (?), mykologie, floristiky (východní Morava, zejména Vizovské hory, Jeseníky, jižní Morava, Vysoké Tatry, Súľovské skály, Považský Inovec, Kováčské kopce) a balkánské květeny (dalmatský a hercegovský materiál Dr. Alb.Latzla), ale zejména bryologie rodu Plagiothecium, kde podal návrh na rozdělení druhů v sekce. Jeho životní plán byl detailní regionální výzkum moravských mechorostů a evropských vůbec. Jeho vědecká činnost byla v tomto ohledu po zásluze oceněna. (Miroslav Smejkal, Jan Špaček). Základním požadavkem jeho vědecké práce - jak se zpovídá ve vlastním životopise - byla svědomitost, touha po absolutní pravdě, přímost, kritičnost a skromnost. Hlásal zcela správně požadavek, že vysoká škola má vychovávat především člověka a pak teprve odborníka a brojil proti jakémukoliv pseudovědeckému monopolismu a bující osobní bezohlednosti. Méně je však dnes již známo, že Josef Jedlička byl původně klerikem augustiniánského starobrněnského kláštera, kde chtěl pokračovat podle vlastních slov, jak napsal a jak mně častokrát jako student vykládal, v mendelovských studiích a napsal podrobný Mendelův životopis. Bylo to za priora Dvořáčka, bibliotekáře a archiváře rev.Pazderky z Ivanovic, kdy žil známý historik Prof.Dr. Augustin Neumann a kdy bylo r.1934 v řádu celkem 24 členů. Z doby pobytu Jedličkova v řádu pochází jeho botanická práce Ceder Libanonský (Museum 65, 1934, str.87-90).

V upřímném vlastním životopise Josef Jedlička vylíčil, jak naň působovalo vranovské poutní prostředí i výchova tamější školy, píše, jak se domníval, že v prostředí klášterním bude mít příležitost věnovat se botanice a biologii. Vyznává, že vstoupil do kláštera pro "prostředí augustiniánského konventu posvěcené tradicí práce Mendlovy a .... z nadšení pro činnost kazatelskou a mysticismus". V klášteře však přišel záhy do kolise, i když se zde setkal s lidmi, kteří měli celým svým životem a jednáním velmi blízko k pravému socialismu a komunismu. Doslovně praví: "Do konfliktu s představenými jsem se dostal velmi záhy pro svou zálibu botanickou a jen někdy podařilo se mně vypůjčit si z knihovny nějakou mně milou knihu". Z doby klášterního pobytu, kdy mladý nadšený klerik choval ve své chladné cele ježky, hady a netopýry, kteří vylétali za noční tmy a navzájem se všichni požrali až na vítězného jedince, z té doby pochází vskutku Jedličkova črta o Mendlovi, psaná k padesátému výročí úmrtí slavného Mendla 6.1.1934 a uveřejněná tehdy v brněnské Svobodě. Je jistě škoda, že Dr. Jedlička neměl větší příležitost zpracovat některé mendlovské památky, možná, že nám zde ušly zprávy, které dnes postrádáme a kterých bychom si velice vážili.

Život připravil Doc. Dr. Jedličkovi řadu zklamání, ale nezklamala jeho ušlechtilá žena Jiřina, roz. Vítová (1913) z Místku. Stejně jako v moravské botanice zůstane jméno Dr. Jedličky zapsáno - byť i jen stručně - i v historii moravského mendelismu.

Josef Skutil

Poznámka: Dodatkem k článku Šedovu ve Zprávách roč. IX., č. 2/65, str. 1-4

Dodatkem

Redakce předkládá svým čtenářům jeden z posledních článků mého otce, který vznikl v posledním týdnu srpna a v prvním týdnu září 1965. Před svým odjezdem na kongres do Varšavy, v jehož průběhu zesnul, zjistil otec ještě některé doplňky k tomuto článku, které chtěl přidat do jeho úvodní části. Ještě den před smrtí si přál, aby článek vyšel v upravené definitivní podobě. Respektujeme přání zesnulého v tom smyslu, že otiskujeme jeho text v podobě, jak ji napsal a odevzdal redakci a v této poznámce rekonstruujeme jeho dodatečná zjištění, která jsme znovu ověřili. -

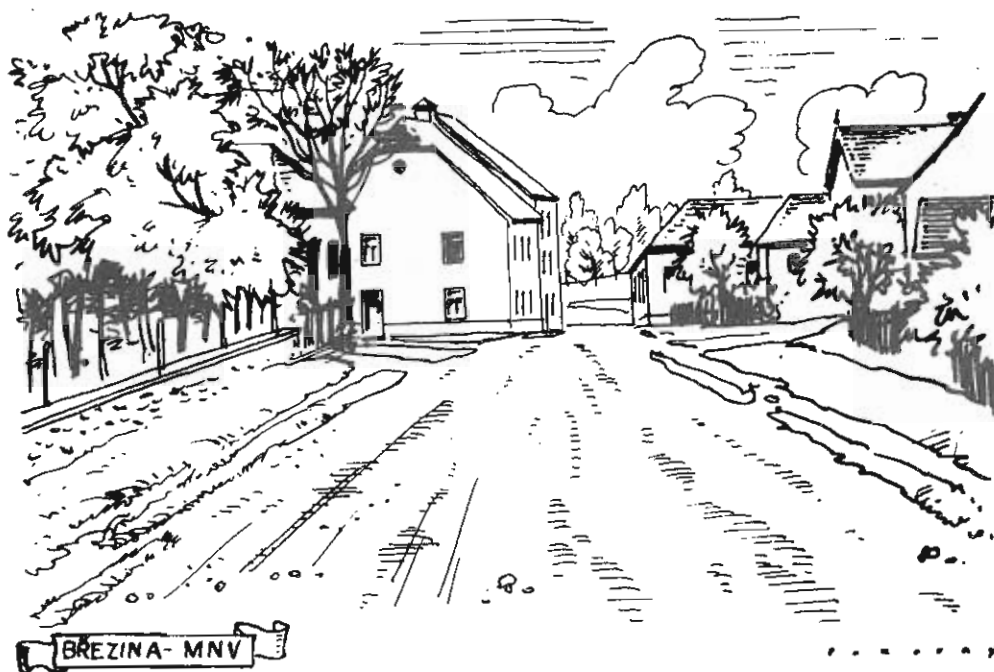
Vztahem Mendela k Blanensku se zesnulý zabýval rovněž v článku Gregor Mendel a náš kraj, jenž byl otištěn v Novém životě (roč. 6, č. 31, str. 1 ze dne 6.8.1965), který - ač stejnojmenný - se od tohoto obsahově liší.

Poslední prací Mendlovou byl novinový článek o povětrnostní situaci v Brně dne 15.8.1882, jenž byl otištěn v Zeitschrift der Österreichischen Gesellschaft für Meteorologie (roč. 17, str. 407-408), k němuž však bylo přidáno redakční sdělení o povětrnostní situaci - značně obdobné brněnské a téhož dne - jež pocházelo z informací Paula Meretsche z Blanska, o němž se nepodařilo z blanenských matrik dnes již nic zjistit; není o něm ani nic bližšího ve věcném a jmenném rejstříku uvedeného ročníku časopisu pro meteorologii, ač o jiných autorech jeho příspěvků zprávy tam jsou. - Omylem byl Mendelovi v jeho bibliografii od Milana Jakubíčka a Jaromíra Kubička (Bibliographia Mendeliana, Brno 1965, str. 21, č. 13) tento článek připsán celý - šlo tedy o to, dokázat, že Mendel nepopsal vichřice blanenské, nýbrž jen brněnské. - O tom, že toho dne tj. 15.8.1882 byla skutečně v celém kraji neobyčejně silná bouře, svědčí i zajímavé záznamy místního kronikáře v Lipovci, který o nich psal do své pamětní knihy. (dnes je uložena v okr. archivu v Blansku (Lipovec, o. ú., i. č. 111) a které doplňují i kontrastující záznamy Mendelovy a informace Meretschovy.

Smutnou shodou okolností vázaly se vlastně poslední úvahy literární otcovy k poslední literární práci Mendelově, poznání jeho osudu zasvětil několik zajímavých heuristických připomínek, když dal vlastně již ve třicátých letech podnět k vybudování Mendelova oddělení brněnského Moravského musea (jako později i k vybudování literárního archivu) a dne 31. července 1965 promluvil jménem brněnského Musejního spolku - jakožto spolku, který podle jeho slov navazuje na činnost někdejšího Naturforschender-Vereinu, na jehož schůzi Mendel proslovil svoji přednášku o dědičnosti v únoru 1865 - na slavnostním zahájení expozic tohoto oddělení ve starobrněnském augustiniánském klášteře.

Jan Skutil

600.výročí obce Březiny.

V rámci oslav 20.výročí osvobození naší vlasti vítěznou Rudou armádou oslavila naše obec Březina a s ní od r.1949 sloučená obec Proseč 600 roků svého trvání.

Oslavy 20.výročí osvobození obce byly zahájeny dne 8.května 1965 o 20.hod. velmi početným lampionovým průvodem zdejších občanů a vystěhovalých rodáků přes obec za doprovodu hudby místního rozhlasu k zapálené vatře za obcí v polích "Naď krbem". Tam promluvil o významu výročí osvobození před 20 roky mjr čs.armády Oldřich Křivonožka, který vyzvedl heroický boj RA za svobodu naší vlasti a boj všech ujařmených evropských národů německo-fašistickými okupanty. Školní děti se uvedly recitací, vztahující se k významu této oslavy. Po celou dobu byly v blízkosti vatry vystřelovány barevné rakety, což zpestřilo program.

Druhého dne, tj. 9.května, o 6 hodině byl budiček místním rozhlasem a o 9.hod. zahájen začátek oslav 600 roků trvání obce Březiny otevřením výstavy starožitností a památek dosud chovaných v rodinách zdejších občanů.

Vystaveny byly staré zápisní knihy a dokumenty obcí Březiny a Proseče i jednotlivých místních organizací, obecní kroniky, staré mince a papírové peníze rakousko-uherské, čsl. po r.1918 a protektorátní, stará keramika, staré pestré ženské šátky, množství fotografií z dřívějších slavností místních spolků, diplomy a ceny ze soutěží našich požárníků, ukázky lidové tvořivosti (dřevořezby, zvěšmenina kovové pečetě obce Březiny z r.1635), samorosty Aloise Kozáka a množství jiného materiálu, takže všechny vystavené exponáty byly bohatě zastoupeny.

O historii obce Březiny a s ní sloučené Proseče na výstavě promluvil místní rodák Antonín Švehla.

Protože o výstavu a přednášku byl velký zájem, hlavně žen, byla výstavka přístupna veřejnosti denně večer až do příští neděle dne 16.května. Tohoto dne odpoledne byla přednáška Ant.Švehlou ještě znovu opakována před početným posluchačstvem.

Výstavu navštívilo celkem 535 podepsaných osob, z toho 190 vystěhovaných rodáků a cizích, mimo školní mládež. Z návštěvníků byli 4 z ONV Blansko a zodpovědný redaktor "Vlastivědných zpráv z Adamova a okolí" s. Jaroslav Zelík s manželkou. Díky jim za jejich zájem a návštěvu.

Odpoledne 9.května o 14.hod. bylo v programu oslav pokračováno průvodem přes obec s hudbou. Průvod zastavil u pomníku padlých z I.světové války 1914 - 18, kde byl položen věnec za zvuků fanfár "Padlým hrdinům" a členka ČSM přednesla básně Vítězslava Nezvala "Do síně padlých hrdinů".

Druhá zastávka průvodu byla dále na návsi, kde byla zasazena "Lípa osvobození", kterou vezli pionýři v průvodu na vyzdobeném vozíku. Při tomto aktu pionýři přednesli několik básní.

Průvod prošel obcí do Sokolovny. Zde měl projev předseda MNV s. Josef Juran, pplk. čs. armády, o pohnutých dnech osvobození naší vlasti, politické situaci tomu předcházející a práci a bojích KSČ za práva pracujícího

lidu do února 1948 i po jeho vítězství v další socialistické výstavbě našeho státu.

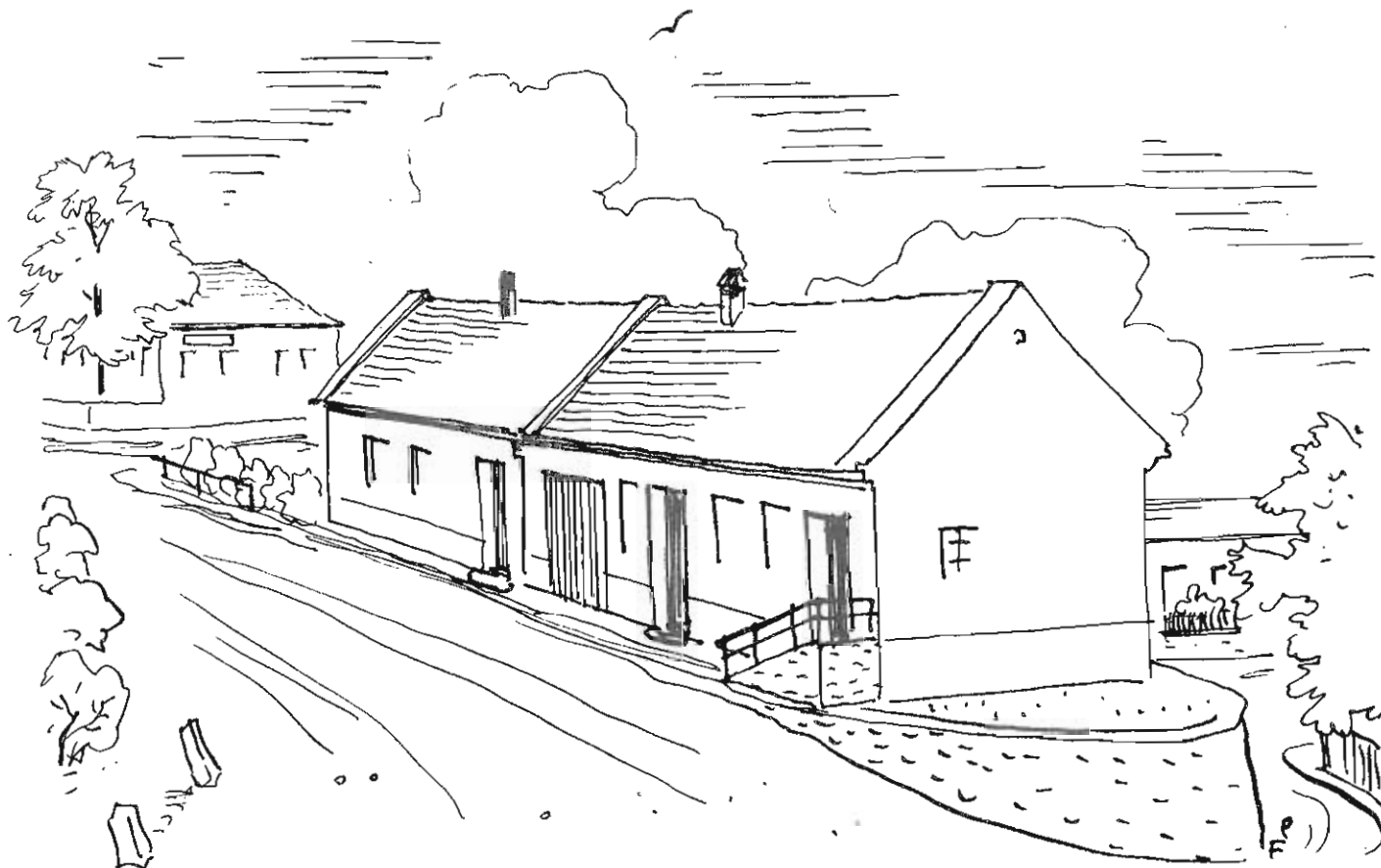
Na to následovalo několik kulturních vloček a předání čestných uznání 32 občanům, zasloužilým o budování socialismu v naší obci, ke kterému přispěli svojí víceletou cílevědomou prací.

Celkový průběh oslav po celou dobu byl důstojný. Místní obyvatelstvo se jich zúčastnilo ve velkém počtu s dobrým pochopením jich důležitosti, takže práce přípravného výboru oslav setkala se na konec s mírou plného uspokojení.

Antonín Švehla

K 600. výročí vzniku vesnice Babice n/Svitavou.

"A tak jdeme - živí, mrtví, nezrození,
nekonečné pokolení."

Nejstarší babická hospoda z >Stará škola<.

Babice nad Svitavou se letos dožívají šesti set let. Podle rodného listu tohoto významného jubilea bylo vzpomenuo 21. a 22.8.1965. Skutečný zrod je mnohem staršího data. Jisté je, že lidé v oblasti dnešních Babic žili již dávno před tím. Doklady hmotné kultury ukazují, že to bylo před 3 až 4 tisíci lety, v tzv. době mladší kamenné (neolitu). Dokazují to nálezy z jeskyně zvané Kapustovka v babických skalách: kamenný vrtaný náhrdelník, kostěná jehla, medvědí zuby, kosti dávno vyhynulých ulovených zvířat, medvěďů, koní, sobů, hyen, rysů aj., množství střepů z velikých nádob - zásobnic, s nejstarším typem objeveného ucha na keramice volutové kultury.

Nevíme, kde všude tito lidé sídlili. Jisté je, že jedním z jejich příbytků byla po dlouhá staletí jeskyně Kapustovka. Měla výhodnou polohu, dobře chránila její obyvatele před divokou zvěří a umožňovala úspěšný lov. Pod otvorem do jeskyně mohla být velmi dobře lovná jáma.

Nevíme, kde poprvé tito lidé seli a sklízeli obilí, ale je pravděpodobné, že to usbylo daleko od dnešních lánů JZD.

Počítáme-li však "jen těch šest set let" existence naší vesnice, není toho málo pro zjištění, co se za tu dobu, poměrně velmi krátkou v historii všechno odehrálo v katastru obce a co se změnilo.

Za 600 let se v životě společnosti mnoho změnilo, i když je to doba z hlediska historického poměrně velmi krátká. Za tu dobu se vystřídalo ve společnosti asi 20 generací, pokrok ve vědě, umění a technice změnil tvář země k nepoznání.

Šest století není dlouhá doba a Babice nejsou velkou obcí. Přesto i v této vesnici se vývoj markantně projevil po všech stránkách. Zvláště technický pokrok je velmi evidentní, jak ukázala i výstava památek hmotné kultury, pokud se předměty každodenního života lidí žijících v Babicích zachovaly a pokud nebyly z různých příčin zničeny.

V obci vznikly i zanikly různé spolky a organizace. Snad nejvýrazněji se projevilo ve společenském životě obce založení a existence tělovýchovné jednoty Sokol, který měl mimořádný význam pro výchovu i vzdělání nových generací. Její vliv trvá dosud. Z politických složek vyvíjela největší aktivitu mládež sociálně demokratická.

Každá organizace a spolek má dnes již svou historii, třeba již zapomenutou. Každý dům, zahrada a pole změnily již několikrát svého majitele, svoji historii má škola, kostel, sokolovna.

600x napadl sníh a opět nastalo jaro a pole vydalo úrodu, 600x obyvatelé vesnice prožívali obavy jaká tato úroda "letos" bude a radost z výsledků své práce, radost z narození nových dětí a smutek z úmrtí svých současníků, radost z míru a stísněný pocit hrůzy z válek. Vystřídaly se lesy, změnily se domy i lidé. Život jde a neustále mění svoji formu. Lidé mají nové představy o štěstí, nové názory na život, na práci i na zábavu.

Za tu dobu se podstatně změnilo i vědomí a myšlení lidí, jejich etické a estetické názory. Zvýšila se mnohonásobně všestranná kultura života - bydlení, stravování, odívání, zdravotnictví, komunikace a j.

Uvažujeme-li, že naše obec existovala již v období vlády Karla IV. († 1378), prožili naši předkové celou řadu událostí radostných i smutných. Byli svědky Husova procesu, husitských válek, pochodu husitů na Brno, Vídeň a Bratislavu, dobývání okolních hradů, na nichž se občas usadili i loupeživí rytíři a lapkové; v okolí Babic, v lesích, které se vždy vyznačovaly neobyčejnou krásou, pálili uhlí chudí uhlíři. Jan Lucemburský v nich přechásto se svou družinou lovil zvěř.

Blízkost města Brna byla příčinou, že obyvatelé

Jak se naši v 19. st. strojili. (Volně podle ing. Tesaře.)

Jak se naši v 19. st. strojili.

Babic aktivně prožívali všechny významné události. Do Brna jezdily královské družiny s králem, trstenickou stezkou kolem Svitavy kopci z jihu na sever. Bezprostředně prožívali naši předkové bělohorskou porážku, násilnou rekatolisaci, hluboký národnostní a sociální útlak poddaných, robotu a poddanství a zvůli cizího i domácího panstva. Jistě se dotkly naší vesnice i války pobělohorské, švédské tažení, dobývání Nového hradu Švédy při obléhání Brna, zmocnění se církevního zlatá, loupeže šoldnéřů, tažení francouzských, rakouských a ruských vojsk po bitvě u Slavkova na počátku 19.století, obsazení vesnice pruskými vojáky (tzv.Prajzi) v letech šedesátých, o nichž vypráví celá řada historických zpráv, především z pera učitele a ředitele Karla Párala, nejlepšího znalce historie Babic a okolí.

Těžkou daň zaplatili občané Babic v první světové válce, mnoho nadějných chlapců a mužů padlo na různých frontách světa jen proto, že "pánům se zachtělo na vojáčky hrát". Jejich jména jsou zvěčněna na překrásném, umělecky hodnotném pomníku v Babicích, zatímco některé záznamy ve školní kronice o událostech z doby první světové války jsou zkreslené a nepravdivé a příliš poplatné loyální mentalitě zapisovatele. Příliš zkresluje obecné mínění a nálady lidu a jeho vztah k rakouské monarchii a jejich spojencům. O statečném činu mladých rekrutů z Babic, kteří jeli k odvodům na frontu v černých vozech a s velezářnými hesly a písněmi, o Kapustovi tam není ani zmínky. Všechny války zanechávají morální a hmotné škody nedozírného významu.

Poslední válka, nejohrožejší ze všech, je ještě příliš živá v paměti našich občanů a rozhodně ještě nepatří do historie. Stála mnoho obětí na lidských životech, které nebudou nikdy nahrazeny ani zapomenuty. Škody hmotné i když značné, se podařilo úsilím našich obyvatel již odstranit. O co jsme mohli být dnes dál, nebýt všech těch společenských katastrof, nejen v Babicích, ale na celém světě.

Přes všechna tato protivenství a historické katastrofy, dnes můžeme slavit toto významné výročí s pocitem radosti a hrsti nad pracovními a kulturními výsledky našich předchůdců, hodnotit vývoj obce i její rozvoj a shledávat, že dnešní obec je nejkrásnější a nejšťastnější právě v den tohoto výročí a vyslovit přesvědčení, že bude stále krásnější v souladu s dalším rozvojem vědy a techniky, který ve spojení s krásou babické přírody, tak vyjimečně krásné a zvláštní, tvoří nedílnou jednotu krásy a spokojenosti a pracovního úsilí jejich obyvatel o další vzestup života v starobylé obci, jedné z nejkrásnějších na světě.

Ladislav Blatný

Diamantová svatba v Adamově

Manželé František a Božena Linhartovi důstojně oslavili v sobotu dne 23.října 1965 na MěstNV v Adamově 60 let společného života. Byla to první diamantová svatba v našem městě. MUDr Kotouček - obvodní lékař, přivezl manžele Linhartovy ve svém voze před městský národní výbor, kde vyhrávala dechová hudba Adamovských strojíren. Při vstupu do budovy, vedení svými dětmi, vítali oslavence krásnými písněmi členové pěveckého kroužku závodního klubu.

Za jemných tónů Alžbětinské serenády uvedl s.Machotka manžele Linhartovy do slavnostně vyzdobené obřadní síně, kde přivítal milým způsobem 84leté stařečky MUDr Kotouček. Matrikářka s.Růžičková představila manžele Linhartovy předsedovi MěstNV s.Šlezingrovi, který provedl slavnostní obřad. Procítěnými slovy poděkoval oběma manželům za jejich věrný a plodný život v našem Adamově. Tato první diamantová svatba byla zvěčněna v kronice města vlastnoručními podpisy jubilantů. Celý krásný a dojemný obřad uzavřela s.Čapková verši Ščipačevovými.

Soudružka Straková, předsedkyně Sboru pro občanské záležitosti předala manželům Linhartovým jménem Sboru věcné dárky a pamětní diplom. Za Sbor pro občanské záležitosti při ZV ROH Adamovských strojíren předala oběma jubilantům pamětní diplom soudružka Švehlová.

Soudruh Linhart pracoval v závodě hezkou řádku let, byl dlouholetým členem požárního sboru, jehož členové přišli v hojném počtu stařečkům blahopřát a předali také věcné dárky. Soudruh Lahodný, vedoucí zaměstnaneckého oddělení Adamovských strojíren poděkoval s.Linhartovi jménem vedení závodu za dobrou práci a popřál oběma manželům hodně zdraví do dalších let.

Za ONV Blansko popřál manželům Linhartovým zdraví a spokojenost do dalšího společného života soudruh Hála, za uliční organizaci KSČ s.Jaroslav Svoboda, za odbočku SČSP s.Vyhnálková a s.Starycha.

Mnoho občanů Adamova, pionýři, svazáci tiskli ruce oběma oblíbeným spoluobčanům, čímž celý slavnostní akt byl ukončen.

Jaké štěstí, že svou lásku mají,
vzpomínky na mládí hřejí věčně.
Svá srdce dětem svým rozdávají,
však lásky dny jsou nekonečné.

Nechť jejich srdce tlukou dál
společnou cestou dalších let,
by v míru uprostřed dětí lásky,
dál kvetl jejich život věrný květ.

Emilie Čapková

Deset let "Údolí Křtinského potoka"

Před deseti lety, v dubnu 1955, vyšlo poslední 9.-10. číslo "Československého krasu" jako časopisu brněnského Speleologického klubu. Čsl. kras nezanikl, ale jeho vydávání převzala potom Čsl. akademie věd, kde vychází již jako sborník podnes. Bibliografie časopisu, uzavírající brněnskou éru Československého krasu, vyšla letos (1965) jako publikace Okresního archivu v Blansku z pera "duchovního otce časopisu" Dr. Josefa Skutila a Jana Skutila.

Současné s posledním číslem časopisu vyšla tehdy i poslední část jeho přílohy "Údolí Křtinského potoka v Moravském krasu a jeho jeskyně." Tato práce, kterou jsem napsal se svým mladším přítelem Ot. Zedníčkem (auto - rem většiny fotografií), tam vycházela od r. 1951. V "Údolí", které vyšlo s podtitulem "topografie", jsme se snažili popsat podrobně speleotopografii tohoto údolí spolu s historií speleologického výzkumu. Náhlé ukončení časopisu zabránilo pokračování; nevyšla ani moje geologie jeskyní a ani prehistorie údolí, kterou měl napsat Dr. Josef Skutil. Moje "Bibliografie střední části Moravského krasu", míněná původně jako součást "Údolí", vyšla pak r. 1958 jako 1. svazek Vlastivědné knihovny našeho časopisu.

Chtěl bych k malému výročí podat krátký dodatek ke "Křtinskému údolí", stručně přehlízející speleologické novinky v této části krasu. Úvodem bych upozornil na některé práce odborníků o našem údolí.

Přehlednou stať o archeologii napsal Dr. J. Skutil: Z pravěku Josefovského údolí. Vlastivědné zprávy z Adamova a okolí, roč. I, 1957, č. 2, str. 3-13. Mnoha lokalit se také týká monografie K. Valoucha: Magdalenien na Moravě, vyšla v Brně, v serii Anthropos. O neolitu z Krkavčí skály a Výpustku psal v našem časopise Dr. A. Sobol (1963, č. 1). Nové práce o hydrografii Jedovnického potoka přinesli J. Demek (Čs. kras) a R. Burkhardt - Z. Šerebl (Kras v Československu, Brno). O geomorfologii širší oblasti vyšla práce O. Štelcl: Geomorfologické poměry střední části Moravského krasu (zpráva). Kras v Československu, Brno, č. 1-2, 1962, str. 12-16. Podrobnější geomorfologické popisy některých lokalit jsou v tištěných materiálech Mezinárodní speleologické konference v Brně 1964. Z oboru geologie je řada nových poznatků soustředěna v materiálech XIV. sjezdu Společnosti pro mineralogii a geologii při ČSAV v Brně v říjnu 1963 (sjezdový průvodce, sborník referátů), jednak o paleozoiku, jednak o kvarteru, a zejména v práci J. Dvořák - J. Pták: Geologický vývoj a tektonika devonu a spodního karbonu Mor. krasu. Sborník geolog. věd, řada G, svaz. 3, str. 49-84, Praha 1963. Z prací dalších odborníků bych vzpomněl Dr. R. Musila jako autora několika prací o pleistocenní fauně jeskyně Krkavčí skály. Při studiu jeskynních sedimentů Býčí skály a okolního podzemí byla také použita metoda těžkých minerálů (autor, Čs. kras XI, 1958 a XIII, 1962), což bylo její prvé použití ve speleologii vůbec. Povolnější by jistě mohli podat i podobný přehled o novinkách výzkumu živé přírody Údolí a okolí.

Přehled novinek, týkajících se jednotlivých jeskyní, bych podal v pořadí jejich čísel:

1. Žitného jeskyně. O této jeskyni, zejména o jejích archeologických památkách, vyšla práce autorů K. Valouch - J. Pelíšek - J. Dvořák - R. Musil v "Pracích Brněnské základny ČSAV."
- 3a. V Nové Drátenické objevili adamovští speleologové malou partii s pěknými krápníky "Svantovitův chrám" r. 1962. Popsali ji ve sborníku "10 let speleologického kroužku Adamovských strojírů" v r. 1964.
5. V Mariánské jeskyni znovu objevili speleologové z křtinské devítiletky dóm trojúhelníkového půdorysu severně od Síně čarodějnic. V článku v Rovnosti 12. V. 1964 jsem to považoval za nový objev. Pak jsem však zjistil, že

partie je už zakreslena na rukopisném plánu Prutzek - Graf - Kubásek a popisuje ji také r.1909 A.Graf (číslo mé bibliografie 345).

8. Rudolfova jeskyně se po našem průzkumu samovolně uzavřela, avšak křtinští ji opět otevřeli a obnovili i náš odvodňovací příkop s r.1948 na louce. O svých názorech na tuto jím objevenou jeskyni a o její historii psal Dr. R. Prix v našem časopise 1961, č.2, str.8.

19-20. Jestřábí skála se stala uzavřeným pracovištěm Speleologického kroužku První brněnské strojírny. Průkopem byla spojena jeskyně č.19 a 20, takže dnes se chodí do bludiště vchodem č. 20a. Ostatní vchody jsou uzavřeny. Pod propástkou za původní vstupní úžinou prokopávali speleologové propast, vyplněnou písčitými sedimenty. Provedli podrobnější průzkum III. propasti. O pracích vyšly dva články (V.Holan, V.Langer, M.Kuběš) v "Krasu v Československu", Brno.

23a.Aeskulapovu jeskyni popsal s plánkem, vyjadřujícím stav po pracích skupiny Dr. Prixe, v tomtéž časopise Dr.R.Prix - R.Burkhardt.

38. V Býčí skále objevili r.1958 na můj popud horolezci Spartaku ZJŠ Chodbu horolezců, zlomek 28m - stáží při zlomu v blízkosti Přítokového sifonu. Soustavný výzkum horních pater prováděli úspěšně speleologové Adamovských strojírny. Ze Skalního zámku objevili nové jeskyně směřující k jihu, k Brunině jeskyni. Popisují je podrobně s plánkem ve sborníku "10 let Speleologického kroužku Adamovských strojírny 1964". Prokopali také spojení bývalým písčitým sifonem do Hlinité chodby Bruniny jeskyně, takže odpadl dříve nutný horolezecký přístup po Schodech skřítek a Roklí duchů. Některé další průzkumy komínů a nové objevených zlomků vyšších pater popisuje Stanislav Novák v našem časopise.

45. V Krkavčí skále našla skupina směrem "po vodě" od 1.propasti další, 6.propast, kterou popsal v Čs.krasu Dr. A. Sobol.

Ve Vývěru Jedovnického potoka č.III. pronikl s užitím techniky "žabích mužů" J. Fadrna asi 20 m daleko proti vodě, směrem přibližně k SSV. Prováděl potápěčské průzkumy také v Jestřábí, Krkavčí skále a v Býčí skále. Dolního úseku Křtinsko-Josefovského údolí se týkají články J.Zelíka o historii známého Ruského kříže nad Jáchymkou a K.Párala o prachárnách v Josefově (oba vyšly v našem časopise).

Snad bude vhodné se zmínit i o některých pracích z přílehlých částí Mor.krasu, ne vždy známých. Mnoho vlastivědných zpráv z dějin železářství, lesů a j. na babické a rudické plošině se soustředilo v našem časopise. Čtěl bych se však věnovat jen speleologickým pracím. O krasových jevech na Babické plošině a v okolí Březiny psali R.Burkhardt - B.Homola - A.Ševčík (Kras v Československu, 1960, č.1, str.1-13, Brno), s plány všech jeskyní. O babické jeskyni Kapustovce psal náš časopis. Na babické plošině objevili r.1964 speleologové První brněnské asi 7 m hlubokou závrtovitou propast "V Člupech" v cípu polí sv. od Stádel.

Rudické plošině, zvláště úseku mezi konečnými body jeskyní Rudického propadání a Býčí skály, patřil můj článek v našem časopise roč.1959, č.1, str.6-9. O otvírkových pracích na závrtch u Klostermannovy studánky jsem psal tamtéž roč.1959, č.4, str.10-11 a další pracovní zprávu s M.Ptáčkem v Krasu v Československu 1962, č.1-2, str.7-8. Práce tam byly zastaveny v hloubce asi 20 m pod povrchem terénu pro nedostatek pracovníků. Na otvírce jiného závrtu, Na 32/2, pracovali krátkou dobu bři. Šereblové z Brna. Roku 1964 se pod Habrůvkou v blízkosti závrtu a ponoru (o kterých píšeme v Údolí na str.64-65) propadl před krajem lesa na louce nový závrt o průměru asi 6 m.

O jeskyních Jedovnického potoka v Rudickém propadání bylo napsáno dost, řešení jejich vztahu ke krasovým zjevům rudické plošiny podávám v práci, která je v tisku (Kras v Československu) a kde bude uvedena podrobnější literatura.

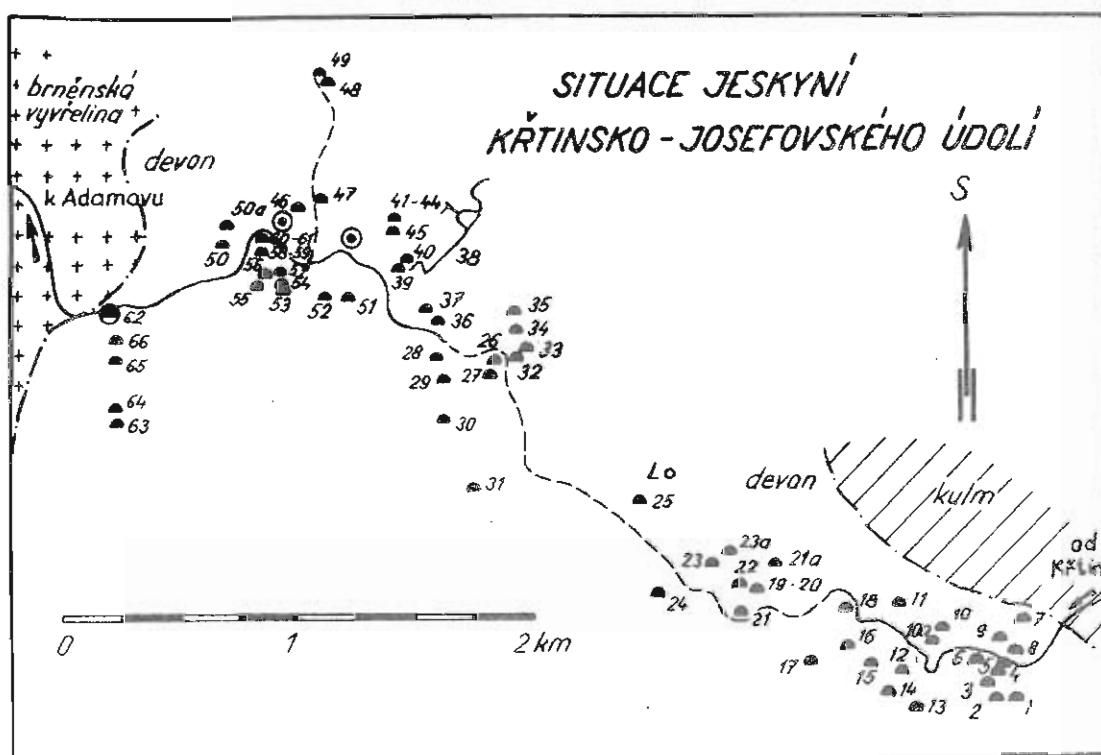
Snad tato stať poslouží zájemcům o speleologii v Křtinsko-Josefovském údolí a jeho literaturu.

R.Burkhardt

Poznámka:

Připojený plánec poprvé v literatuře podává úplnou situaci jeskyní Křtinsko-Josefovského údolí. Číslování podle R.Burkhardta - O.Zedníčka 1953. Nejznámější jeskyně jsou: 1 - Žitného, 3 - Drátenická, 5 - Maršánská, 7 - Vokounka, 8 - Rudolfova, 12 - Výpustek, 18 - Salvo-Vale, 19-20 - Jestřábka, 23a - Aeskulapka, 23 - Šálavetrovka, 24 - Předšišňová, 25 - Javorka, 30 - Ve Vaječnicku, 31 - Na Vepřku, 35 - Zostelík, 38 - Býčí skála, 45 - Krkavčí skála, 60 - Jáchymka, 63 - Nad Švýčarkou.

Napoleonské války v zápisech starých kronik
(K 160 výročí bitvy u Slavkova)

Na rozhraní 18. a 19. století vznikají dlouhé války napoleonské. Téměř celá Evropa povstává proti Napoleonovi. Není snad země nebo kraje, kde by lid netrpěl válečnými událostmi. Výjimku nečinilo ani Blanecko, přestože nebylo přímým dějištěm operujících armád.

V lidové tradici už není ani stopy po nějaké vzpomínce na tuto pohnutou a bouřlivou válečnou dobu. Pokud nějaké zprávy z této doby jsou, tak jsou to písemné záznamy v nečetných soudobých kronikách, z nichž zde některé uvádím. Je to stará kronika v Lipovci, založená učitelem Václavem Vaněkem a kronika písmáka Sánky z Doubravice n/Svit.

Oba kronikáři začínají bitvou u Slavkova. Tato velká válečná akce tří císařů se odehrála v poměrně malé vzdálenosti od našeho kraje. Hřmění děl a hluk veliké bitvy, slyšitelné až zde, jistě nutil tehdejší písmáky, aby tuto velkou, ale i další válečné události, které v poměrně rychlém sledu za sebou následovaly, zvěčnili ve svých kronikách a tak je zachovali příštím pokolením.

Kronikář Václav Vaněk o slavkovské bitvě píše:¹⁾ " V roce 1805 byla již druhá Francauzská Wojna, kdežto v tomto roce dne 19. Listopádu přitáhla Francauzská armáda až do Brna, a tak se štrafovaly po všech okolních Místech. Lyde se nesmírně sužovaly a rozličné daně uvrhávaly. Panství Rájecké muselo složit 43.500 L. Masy, 2800 Liber Sena, 5250 Měřic Ovesa. Dne 2. prosince byla od Brna až k Tuřanům, Měninu taková vyhná Patalija, že sami Francauzové ujetí měli: že nejní Pamětníka takové přehrozné a strašlivé Patalije, nebo Ruské Wojsko, které tenkrát nám na pomoc bylo, se tak statečně bránilo, že o 4 h ráno až do tmavé Nocy pořád v Ohni stály až potom ně předce od Francauzů přemožení byly a tak Francauzové až k Prostiowu se rozšlely, k Holomouci ale se netroufaly. Po tejto Pataliji byl na 14 dnů Stillstand, pak ale na to dne 14. Ledna 1806 přišla ta potěšitelná Správa, že pokoj uzavřen jest."

Podobně píše o bitvě písmák Sánka z Doubravice:²⁾ " 1805 Roku začala se wojna s Francauzem po žních pak na podzim Přimaširovaly k Holomouci Moškwaný. Jedenkrát Sto Tisíc, pak se položily u Wiškowa dílkou a Šýrkou dwouch Mýlů. Pak musely jim pít chleba, Oves a Seno skládat. Pak to vezly k Wiškowa do Ležení. Karel s Hračifowým Jakubem Spole se spřihly, dal každý půl Nowého, náš dal Předek a Jakub dal Zadek a když to tam sawozly, zajaly všechny Wose co tam jeli z Koňmi. Musily jim wazít do Ležení chleba a co jim Rozkázaly a tak je sužovaly co nejwíc mohly. Tak že Rily přinucený nechat tam všeho a Seny s těžkem utekly dom, na to dne 12. Listopádu Francauzský Císař a Římák Bonapart od Poledne téhož dne w Maširoval do Města Wídně Bez našeho Protivenství, na to dne 2. Prosince držely Francauzy s Moškwaný od 5ty hodiny rána až do 9ty na Wejfr tak až se sem Trásla od

Velké střelby u Brna od Slatiny až po Řibník Měniný od Víškova na dvě míle široko u Jezer a Tuřany, taková Patalija byla, že žádný Woják Starý nepamatuje takovou Pataliju, na 80 tisíc stálo na placu Moškwánů a Francouzy mimo Plesířových a Rusů s Francouzy sažaly tisíc, potom Rusy utíkaly Spátkem, kde kdo mohl a Francouzy svytčily nad Rusákami. Potý bitvě udělal Bonapart Císař Římský dne 27. Prosince Pokoj, tak že Rusy co jých stálo, Maširovaly do Rusy a Francouzy též do Francouz."

Zajímavý doklad z doby Slavkovské bitvy se na naše časy dochoval v Senetářově. Poddaní sedláci Josef Zouhar, Jan Matuška, Pavel Julínek, Frans Kuns museli jeti na přípřež pro spojeneckou armádu ruskou. V předbitvním chaosu byly jim někde v prostoru mezi Vyškovem a Olomoucem odebrány vozy s přistrojenými koňmi. Tu rájecký vrchnostenský úřad jim 9. prosince 1805 vydal německy psaný "Průvodní list", který je opravňoval ztracené vozy s koňmi si najít. Dále se v listě žádají všichni vojenští příslušníci, aby je nechali se svými vyhledanými vozy s koňmi volně projít.³⁾ Zda vozy s koňmi za válečného zmatku našli, se správa nezachovala.

Válečným událostem v r. 1806 písmák Sánka z Doubravice věnoval pozornost touto krátkou zprávou:⁴⁾ "1806 Roku dne 5. 6. a 7. listopádu držel Francouz Pataliju z Prajsem u Města Perlína a to Město dobil a dostal v něm Peněz a Prajzký Král z něho ujel neb utekl." Byla tím míněna asi bitva u Jany a Auerstedtu.

Sotva si lid oddechl a vzpamatoval po válce r. 1805, již tu byla válka nová. Po nešťastné bitvě u Wagramu 5. července 1809 vtrhla vítězná armáda francouzská po druhé na Moravu. Příměřím se dne 12. července po této Ra-kušany prohrané bitvě uzavřeném ve Znojme mimo jiné dostalo se Francouzům práva okupace Brněnského a Znojemského kraje. Tak se stalo, že 15. července obsadila francouzská armáda Brno, 16. a 17. července byly oddíly vojska v našem kraji.

Kronikář Václav Vaněk napsal o této události:⁵⁾ "V roce 1809 byla třetí Francouzská Wojna, kdežto sme slynou Naději sobě dělaly, že Nepřitele našeho přemoci musíme však, ale tenkrát přišli Francouzové nejen k Brnu, nýbrž taky až do Lipowca a ležely u nás francouzští husaři asy té neděle právě v čas Žní. Čítaly sme tenkrát naše Wydání, to jest jejich živění a jiné daně, jako Krávy, Žito, Oves, Hrách, Čočku, Semo, Slámu a jiné:

7 356 Fl 32 Kr

Polponý a prowiantní fůry 1 852 Fl -

W Sumě 9 208 Fl 32 Kr

Potom jak od nás odmaširovaly, za nějaký čas byl sas pokoj uzavřen a Přátelstwo mezi těmito dvěma Mocnostmi učiněno, tak že Francouzský Cýsař Bonapart (nyní Napoleon) wstoupil do manželství s Princenzskou našeho nejmilostiwějšího Cýsaře Pána Františka I. Cýsaře Rakouského."

V Lipovci byly ubytovány pravděpodobně oddíly husarského pluku č. 7, čemuž by nasvědčoval v sousedním vyškovském Krásensku dochovaný zápis v matrice narozených ze dne 16. července 1809. Dle tohoto zápisu desátník (Corporal) 7. husarského regimentu Alexius Du Boiffeson z Bruselu v Brabantu byl za kmotra na křtu s kmotrou Františkou Gottwaldovou č. 76 dítěti Alexiovi Krupicovi.⁶⁾

Vojenské návštěvy nebyla ušetřena ani Doubravice, kde se vystřídalo více vojenáckých jednotek a kde též vojsko se déle zdrželo. Opět cituji písmáka Sánku:⁷⁾ "1809 Roku Ležely tady Francouzy 16 Neděl, 1. listopádu na vše Swatý Ráno o 3 hodinách Maširovaly přič. Dne 17. července Přimaširoval sem do Doubravice 1 Kumpanyja Francouzů na Ležení Husařů a Ležely tady až do 21. července. Měly sedlácy po 5 Mužich a toli Koňy a Podsedny by na niekterým domě po 4 Mužich a toli Koňy a u niekoho po dwauch Mužich, jak kde widiely piekny dům, tak jich tam na lezlo, potom odelily do Oujezda, něco do Kuniček, něco do Holešína, tak jich ubylo a dne 21. července přišlo na ně, musely přič a na večír 21. Přimaširovaly sem z Olešnice ale 70 Mužu, ty tady byly jenom přes jeden den a musely sme jim wařit howjezý maso za 18 Fl funt a Škopový jest taky za 18 Fl funt a žemličky a bílý chlib a pěkné Máslo, Kuřata a Slepice a Rosolku a pivo a wajec dost, pak přimaširovaly zase z Olešnice 70 Mužu, od 21. července tady byly až do 11. Srpna a Ráno Maširovaly přič. Taky tady ležely Granatýři na Konich 1 Kumpanija, ty zde byly 3 Neděle, potom odmaširovaly přič. Potom zde přimaširovaly dragoni a potom přimaširovaly Pješaci a ležely tady 6 Neděl."

Jak vidět z předešlých kronikářských zápisů, celý Francouzi obsazený kraj velmi trpěl. Vojáci museli býti dobře zásobeni a nesměli v ničem trpět nedostatkem. Poddaní, kde bylo vojsko ubytováno, museli odváděti vše, co vojáci potřebovali.

Průvodní zjevy dlouhých válek se dostavily. Velká dražota, nedostatek potravin a různého spotřebního zboží a konečně znehodnocení měny byla největší zla.

Dalšímu znehodnocení měny čelila rakouská vláda patentem se dne 15. března 1811, kdy cena veškerých peněz klesla na pětinu. O této neblahé události necháme mluvit lípovského kronikáře Vaňka.⁸⁾ "V roce 1811 wišel od Její Jasnosti Cýsaře Pána Františka I. tak nazwaný Finanz Patent strany Bankocedůlek, kterýžto již od mnohých

let jako dobré Peníze v Oběhu byly, w tomto Patentu ale o 4 díly zlechčeny, tak že Jeden zlatý platil jen 12 krejcarů, Pět zlatých 1 Fl.atd. Kúprovy Peníze to jest: 30 Krejcarů Kausek 6 kr, 15 kr Kausek 3 Kr, 6 Krejcarů Kausky docela ze všeho Oběhu wivřeny byly; Naprotiw ale tomu wišly sas jiné též Papirowé, Měnílisty nazvané a čítaly se naproti Bankocedůlek, a tak 5 Fl za Fl., pročez kdo měl předtím 100 Fl v bankocedůlkách, čítal v Měnílistech jen 20 Fl. Všechny daně jak Cýsařské tak Wrchnostenské a jiné musly se buďto w Měnílistech neb w pětinasobné daně Bankocedůlek odbywati. Osobní daň w Roco 1812 se platila z Osoby 12 zlatých w Mění Listech, aneb 5 Fl w Bankocedůlkách. Wěcy ale které buďto wzhůru aneb dolu ceny vstupují, přišly w Bankocedůlkách tak wisoko, že potud nejní Pamětníka, tak že do Měsíce dubna Roku 1812 platila se Měřice Pšenice za 60 Fl, Měřice Žita za 56 Fl, Měřice Ječmeně za 40 Fl, 1 Měřice Owsa za 30 Fl y wejě jak trh byl, Měřice prosa Kaše za 80 Fl atd. Máz Piwa za 50 kr aneb w Měních Listech za 10 kr tak jiné Wěcy jako ku př.jeden Pár Botů za 50 Zlatých,atd."

Jak z uvedeného zápisu vidíme, byly všeobecné poměry tehdy velmi špatné. Avšak války napoleonské spěly ke svému konci. V posledním období válek píše písmák Sánka ve svém Zápisě z r.1813. Nejprve popisuje opožděnou sklizeň obilí a poté popisuje válečné události.⁹⁾ "1813... a na Probiany dicky sme musely sypat a wosit do Čech, do Čáslawy wozit a bily Hrozně slý cesty a pak sme začaly Lifrowat w Lednu tak pořád, čím dál tím hůře sme musely sypat po 3 Stwrtých owsa a Čwrtý žita y Pšenice, i Ječmen za cenu 7 Fl musely sme skládat. Byla wojna s Francauzem Našy a Rus a Prajz a Sas a Denemark a Bábor ty všichny šly na Francauze. R.1812 dostal se Francauz do Ruske Země do Hlawního Místa Moskwy a bilo to jest okolo Wánoc a Napadlo tam Sněhu na 1 Sáhu a tady se Rusy podhrabaly pod Snih a Francauzům cintlahy u Rusu sawrtaly, aby Francauzy musely utikat a moc jich porazlo, tak je Rúsy hnaly pořád až do Prajské Zemie a Tady se zase přidal Prajz, to už bilo w Roku 1813 po Wánocích a taky se našy přidaly k Rúsovy pak Francauza zase od Prajsa wihnaly, pak se přidal Sas a Bábor a Engličan, tak jich bilo 7 Tech Králů na Francauza, tak je hnaly pořád, až se dostaly do Parýzu. Rúsy je hnaly 7 Set dól pořád, dne 31.Března 1814 Roku juž se dostaly do Parýzu a Bonaparta z Králowstwý zhodily a udělaly sobě za Krále ze starého Rodu Králowského 16letého Ludwika za Krála a Bonaparta daly na jeden Ostrow a na tom Ostrowě na 2 tisíců duší.Zde se držela Zmoždýřu na horce, když se do Parýzu dostaly a s bubnama a trumpetama dne 6.Čerwna na den Trojicowský Bilo držené Tedeum Laudamus a Zmoždýřů střílely,že Se zase nawrátíl do Říma Pápež,nebo 12 Let jej Francauzy wozyli dowykady a všechnu Sláwu mu odňaly pak zase dostal swou Čest,Sláwu a Korunu swou, dne 16.Čerwna 1814 Roku juž bilo w Brnie wybudowaný pokoj swatý, nebo wojna s Francauzem ale 20 Let trwala. Wčil aby nám Pán Bůh dal pokoj Swatý.Dne 23.Září 1814 Roku přijel Cýsař Římský a Král Prajský do Brna ze swou Lajbhochau a Naš Cýsař jím přijel do Brna naprotiwá a všichni potom jely do Wídnie a tam dělaly porownány,co který wibojowal s tím se dělily a we Wídný držely ty Krále Bále, Muziky a bily tam na 100 dný všichny."

Tolik staří kronikáři o válkách napoleonských.Mrazy ve stepích ruských byly první ranou pro císaře Napoleona, na lipských pláních začala mu šťastná hvězda, která jako prvnímu konsulovi vzešla, blednout a u Waterloo jako císaři zapadla docela.

Prameny: 1,5,8 - Pamětní kniha v Lípovci

2,4,7,9 - Sánkova kronika v Doubravici n/Svit.

3. - Průvodní list u Antonína Zouhara ,Senetářov č.31.

Karel Gottwald
kronikář Doubravice nad Svit.

Josef UHER a česká literatura 19.století
(K nedožitým básnickým 85.narozeninám 14.prosince 1965)

Nejsilněji na UHRA, spisovatele našeho okresu (1880-1908), působila česká literatura 19.stol., zejména poesie, a to již od nejútlejšího dětství, byl si velmi dobře vědom, co i pro něho znamenal odkaz národního kulturního dědictví a jistě v duchu myšlenek Tolstého, jež v době spisovatelova mládí poměrně dost silně působily i na naši kulturní veřejnost, chtěl se sám nejdříve naučit, vyrovnat se a sžít se s tím, co věky utvořily, aby mohl pak i sám odkaz minulosti ve své přítomnosti umělecky rozvíjet. V mládí byly jeho oblíbené básně Čelakovského, Nerudovy, Hádkovy, Heydukovy i Erbenovy, v době, kdy umělecky dozrával, byl silně ovlivněn Karlem Hynkem Máchou, s nímž měl spisovatel mnoho příbuzných znaků osudových i uměleckých, na což v r.1941 upozornili částečně již R.Habřina a M.Weiman - že totiž Uher je moravským následovníkem osudu K.H.Máchy, i když na nějaké vztahy mezi oběma básníky není sebemenší zmínka v pilné Krčmově bibliografii K.H.Máchy (1932). Nazval-li M.Hýsek již r.1912 V.Furcha moravským Máchou, našli bychom v Uhrově životním osudu snad více shodných styčných bodů než mezi Máchou a Furchou. Stačí snad již i srovnat zajímavá osobní data obou básníků: byl-li pro Máchu osudový listopad, pro Uhra prosinec, Mácha narozen 16.11.1810, Uher 14.12.1880, Mácha zemřel 5.11.1836, Uher 5.12.1908 - zajímavé je, že Uher byl o sedmdesát let později narozený než Mácha, zemřeli v podstatě oba na stejnou chorobu,

ze sociálních poměrů byli pravděpodobně obdobných, Mácha pocházel z Prahy, kdežto Uher z moravského venkova a obdobně jako Mácha tíhl k Praze, Uher k Brnu; moravský spisovatel se dožil pouze o dva roky více než Mácha, který byl po celou jednu dlouhou generaci zcela zapomenut a nepochopen i ve své době, kdežto Uhrovo literární dílo ve své době bylo kladně přijato i Šaldou, přesto však jeho jméno postupně zapadalo, připomínal je během téměř dlouhých padesáti let pietně jen většinou jeho přítel Miloslav Hýsek. První Máchův pomníček postavil K. Havlíček, kdežto Uhřův obdobně později Mor. kolo spisovatelů. Mácha nedokončil Kata a jiné svoje práce, i Uhrovo dílo zůstalo zřejmě na mnoha místech neukončeným torsem (např. Bratranci); k máchovskému odkazu se Uher nejvýrazněji přihlížel názvem své druhé knížky *Má cesta s reminiscencí na máchovské motto*. Upozornili jsme zatím jen na několik formálních shod mezi oběma básníky, daleko více bychom však našli vnitřních analogií: Uher znal dokonale zpaměti Máchův *Máj*, často jej recitoval stejně tak jako Poeova *Havrana*, jeho největší báseň *Četrvrtých je psána pod silným dojmem studia poesie Máchovy*. I v další Uhrově tvorbě nacházíme velmi mnoho shodných míst s Máchou, nesčetnou řadu příměřů, epithet a obrátů, ukazujících na duševní spřízněnost obou básnických tvůrců. Rovněž vliv Erbenův na Uhrovo tvorbu je zřejmý, a to jak formální, tak i motivický; je nejvíce patrný z básně *Vodník*, věnované Auerswaldovi: kdežto Erbenův *Vodník* je patheticcko-tragický krutý vládce, Uhřův zklidovělý do nejkrajnější míry, dobrotivý, svěží, veselý. Při různých vesnických prózách Uhrových se nám místy zdá i příbuznost s dílem Boženy Němcové, K. Z. Klíma v Uhrovi pozoroval i řadu příbuzných prvků s J. K. Šlejhařem (1864-1914), který je rovněž autorem básně *Havran* (Lumír 1893); v jeho uměleckém díle putují a táhnou do boje sluhové zla, krkavčí matky, surovci, rasi, kati, klepavé báby, sobci, opuštění starci aj.

Uher stál za *Manifestem České moderny* ještě v té době, kdy se skupina již dávno rozešla, když se rozervela propast mezi staršími a mladšími literáty po Šaldových bojích se Světozorem v r. 1895 a po Macharově stati o Hálově. V rodném kraji snad Uher mohl do jisté míry navazovat na dílo Josefa Večeří (1856-1883), "psychologa okresu brněnského", jak tohoto realistického povídkáře osmdesátých let nazval A. Novák. S Vilémem Mrštíkem spojuje Uhra tichá voda svrateckých břehů, které oba spisovatelé, mezi nimiž byl generační rozdíl sedmdesáti let, společně oslavili. Snad jen zcela náhodně je symbolem Uhrova života jeho báseň v próze *Červená niť*, kdežto Vilém je autor *Zlaté niti* a Alois Mrštík posthumně vydané *Stříbrné niti* (1926). Našli bychom řadu styčných dalších bodů srovnáním díla bratří Mrštíků s Uhrovou tvorbou, hledali-li bychom snad paralelu mezi hrdinkou Uhrovy povídky *Hela* a mrštíkovskou číšníicí v *Santě Lucii* a j. Je zajímavé upozornit, že Uher začíná publikovat téměř současně, kdy Petr Bezruč v Herbenově Čase vydává vrcholné zpěvy svých Slezských písní, stejně tak sociálně zaměřené jako dílo Uhrovo, a pro oba básníky se stala symbolickou jejich báseň *Červený květ*, i když je Bezručova báseň optimistická, plná radosti nad zrodem červeného květu - symbolu revoluce, kdežto Uhřův *Červený květ* je prosycen žalem a bolestí, neboť v r. 1908, kdy báseň píše, je si vědom konce svých fyzických sil. Přerod Bezručův od revoluční tematiky k zklidnělému realismu macharovského ražení se odehrával přibližně ve stejné době (1902-1903), kdy Uher přerůstá z povídkového žánru do zhuštěné skratkovité komposiční formy básně v próze, avšak oba dva básníky, kteří se osobně znali, spojuje vroucí láska a soucit k ubohým a poníženým, jimiž chtěli alespoň silou svého nadání pomoci dojít k vyšším cílům. Zajímavé je, že Uher naprosto odmítl vitalistickou lyriku Šrámkovu, i když ho s ní spojovala generační problematika; Fráňa Šrámek (1877-1952) publikoval svoji první básnickou knihu *Života bída*, přecť mám rád v r. 1906, kdy současně Uher vydává svoje *Kapitoly o lidech kočovných*. V korespondenci se zmiňuje o Šrámkově knize *Kamení, srdce a oblaka*: "Myslím, že je to špatné a dobrem, obě na polovic. Dobrý je socialismus a životní pravda, špatný styl. Nelíbí se mně tuše... abstraktní, hřmotný, klopotný, nechutný, nezášivný při všem tom broušení a lesku." Ano našli bychom rozhodně ještě hodně shodných motivů Uhra se spisovateli jeho generace, např. s Viktorem Dykem, apostrofujícími rodnou zemi v době nejprudších světových bojů, kdežto Uher apostrofuje svoji Krajinu pod horami pro sociální příkoří, jež se zde každodenně děje: "Čím jsi se provinila, ubohá krajino pod horami?"

Mnoho životních i uměleckých podobností bychom našli i ve srovnání Uhra s Wolkrem, i s Čapkem a Olbrachtem a snad i Halasem, leč to by bylo již úvahy jiného rázu.

Jar. Skutil

Redakční rada: Emilie Čapková, Vratislav Grolich a Jaroslav Zelík.

UYCHÁZÍ NEPRAVIDELNĚ - UYDÁVÁ HISTORICKO-JULASTIVĚDNÝ KROUŽEK ŽK POD PATRONACÍ ŽU-ROH
ADAMOVSKE STROJIRNY N. P. ADAMOV U BRNA - ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH - ODPOVĚDNÝ UVEDOUcí LISTU JAR. ZELÍK